

İLKÖĞRETİM DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ EĞİTİMİ BÖLÜMLERİNE İLİŞKİN DEĞERLENDİRME

17 Nisan 2014 tarihli YÖK Genel Kurulu'nun İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi (DKAB) Eğitimi Bölümlerine 2014-2015 öğretim yılından itibaren öğrenci alınmaması kararına yönelik Ensar Vakfı Değerler Eğitimi Merkezi olarak değerlendirmelerimiz:

Yüksek diniyat mütehassısları yetiştirmek üzere Cumhuriyet döneminde açılan İlahiyat Fakültelerinin misyonuna okullara din derslerinin konulması ve İmam Hatip Okullarının açılmasıyla zaman içerisinde öğretmen yetiştirme misyonu da eklenmiştir. Bu durum, 4 Temmuz 1989 tarih ve 20215 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak bu fakülteler öğretmen yetiştiren kurumlar arasında gösterilmiştir. 1997'ye kadar İlahiyat Fakülteleri tek programla hem Diyanet İşleri Başkanlığı'nın, hem de Milli Eğitim Bakanlığı'nın personel ihtiyacının karşılanmasına kaynaklık etmiştir.

1997 yılında dönemin siyasi konjonktüründen (28 Şubat süreci) bağımsız bir şekilde Dünya Bankası'nın projesi kapsamında Türkiye'de öğretmen yetiştirme sisteminde yapılan köklü değişimin bir parçası olarak İlahiyat Fakülteleri bünyesinde İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Bölümü, ikinci bir bölüm olarak açılmıştır. Bu aşamadan sonra, İlahiyat programı mezunları din hizmetleri alanında ve farklı uygulama modelleriyle formasyon olarak İlk ve Ortaöğretim DKAB, İHL meslek dersleri öğretmenliğinde istihdam edilmişlerdir.

2006 yılında ise DKAB öğretmenliği bölümleri, ilahiyat fakültelerinin öğretmen yetiştirme konusundaki tecrübe ve bilimsel bilgi birikimi göz ardı edilerek ani bir kararla eğitim fakülteleri bünyesine alınmıştır. Bu bölümlerin eğitim fakültelerinde özellikle alan eğitimi açısından yetersiz kaldığına yönelik eleştiriler sonrasında 2010 yılında öğretim programlarında alan eğitimi güçlendirilmiştir. Bölümler 2012 yılında tekrar ilahiyat fakültelerine alınmış ve programları ilahiyat fakülteleri tarafından alan eğitimi güçlendirilerek yeniden yapılandırılmıştır.

17 Nisan 2014 tarihinde YÖK Genel Kurulu'nun kararıyla "Pedagojik Formasyon Eğitimi Sertifika Programına İlişkin Usul ve Esaslar" kapsamında İlahiyat Fakültesi öğrencileri ve mezunlarına pedagojik formasyon verilmesi eğitim fakültelerinin organizasyonuna bırakılmıştır. Aynı zamanda bu kararı müteakip ilahiyat fakülteleri bünyesindeki İlköğretim DKAB Öğretmenliği bölümlerine 2014-2015 öğretim yılından itibaren öğrenci alınmayacağına dair karar alındığına ilişkin BİMER'den bilgi alınmıştır. Ortaya çıkan bu durumun din eğitimi-öğretimi açısından şu gerekçelerle ciddi sorunlar doğuracağı açıktır:

- 1-** İlkel olarak akademik programların/bölümlerin açılıp kapatılmasında bilimsel verilere dayalı olarak karar mekanizmalarını işletmek gerekir. Program hazırlamak bir uzmanlık ve süreç işidir. Sonuçlar alınmadan, yeterli değerlendirmeye tabi tutulmadan program geliştirmeye çalışmak telafisi mümkün olmayan sonuçlar doğurabilir.
- 2-** Yapılan bilimsel araştırmalardan ve KPSS sonuçlarından DKAB bölümü mezunlarının öğretmenlik alan bilgisi performanslarının yüksek olduğu görülmektedir. Bu sonucun aksini belirtecek şekilde DKAB bölümlerinin başarısızlığına ilişkin bir veri bulunmamaktadır.
- 3-** DKAB bölümlerinin alan eğitimi yönünden eksikliği olduğu gerekçesiyle 2012 yılında ilahiyat fakülteleri bünyesine alınmış ve programları yenilenmiştir. Bu isabetli uygulamanın sonucu görülmeden ve herhangi bir gerekçe gösterilmeden böyle bir karar alınması bilimsel değildir.
- 4-** DKAB Bölümünün din eğitimi nosyonu açısından yeterliliğine dair sorgulamalar ve iyileştirmeler yapılırken, çeşitli bilimsel araştırmalarda verimsizliği tespit edilen İLİTAM programları (İlahiyat Lisans Tamamlama Programı) ile binlerce öğrenci yetiştirilmesi ve öğretmenlik de dahil her alanda istihdama devam edilmesi çelişki oluşturmaktadır.
- 5-** İlahiyat fakültesi öğrencilerine pedagojik formasyon verilmesi, mezuniyet sonrası hizmet alanlarında görevlerini nitelikli bir şekilde yerine getirmeleri açısından önemlidir. Olumlu fakat eksik bir adım olarak değerlendirdiğimiz bu uygulama, bir başka bölümün kapatılmasına gerekçe oluşturmamalıdır. Böyle bir gerekçeden hareket edildiği takdirde fen-edebiyat fakültelerine de formasyon hakkı getiren yeni kararlar eğitim fakültesindeki bazı bölümlerin de kapatılması gerekirdi.
- 6-** İlahiyat fakültesi öğrencileri için getirilen "Pedagojik Formasyon Sertifika Programı" uygulamaya yönelik yapısal sorunlar içermektedir. İnanç, ibadet ve ahlak konularının öğretimini içermesi nedeniyle bu alanda öğretmen yetiştirmek özel bir öneme sahiptir. Bu nedenle özel öğretim yöntemleri din eğitimi ana bilim dallarındaki akademisyenler tarafından verilmelidir. Eğitim fakültelerine bırakılan yeni formasyon uygulamasına ilişkin hazırlanan usul ve esaslar bunu teminat altına almamaktadır.
- 7-** Dünyadaki akademik ve bilimsel gelişmeler, ihtisaslaşmanın önemini göstermektedir. DKAB tecrübesi din eğitimi alanında ihtisaslaşmaya iyi bir örnektir. Toplumun din eğitimi ve hizmetleri alanlarındaki ihtiyacının çeşitlenmesi karşısında tek bir ilahiyat programıyla bütün alanları kapsayacak eleman yetiştirilmesini öngörmek ve ihtisaslaşmış bir bölümü kapatmak dünyadaki gelişmelerle örtüşmemektedir.
- 8-** İlköğretim DKAB bölümlerinin kapatılması ile ilgili öne sürülen gerekçelerden biri, farklı lise türlerinden öğrencilerin bu bölümleri tercih etmesidir. Din eğitimi alanındaki istihdam imkânlarının genişliğinden kaynaklanan bu durum, bölümün kapatılması için gerekçe olamaz. Bu durum ancak, İHL mezunlarının bu bölümleri tercih etmesine yönelik çalışma yapılmasına gerekçe oluşturabilir.

9- Milli Eğitim Bakanlığı'nın projeksiyonuna göre ilköğretim DKAB öğretmenliği Türkiye'de en fazla ihtiyaç duyulan öğretmenlik alanlarından birisidir. Temel eğitim (ilk ve ortaokul) aşamasındaki öğrencilerin gelişim özellikleri nedeniyle, bu kademedeki görev yapacak öğretmenlerin özel bir yeterliliğe sahip olması gerekmektedir. İlköğretim DKAB Bölümleri bu yeterliliği karşılamaktadır. Bu bölümlerin kapatılarak temel eğitim öğrencilerinin gelişim özelliklerinin göz ardı edilmesi nitelikli din eğitimi açısından olumsuz sonuçlar doğurabilecektir.

Öneriler

1- İlahiyat fakültesi bünyesindeki ilköğretim DKAB Eğitimi Bölümlerine öğrenci alımına devam edilmelidir. Aceleyle alınacak aksi bir karar, önümüzdeki süreçte hukuki bir sonuç ortaya çıkartabilir ve kaotik bir duruma neden olabilir. Bu nedenle, Yüksek Öğretim Kurulu'nun ve yüksek din eğitiminin saygınlığı açısından bir tartışmaya yol açılmaması için konunun bilimsel-pedagojik açıdan değerlendirilmesi daha doğrudur.

2- İlahiyat fakülteleri fen-edebiyat fakültelerinden farklı olarak, karşılığı eğitim fakültelerinde bulunmayan İHL meslek dersi öğretmenliği ve ortaöğretim DKAB öğretmenliği gibi alanlara da öğretmen yetiştirmektedir. Bu nedenle fen-edebiyat fakültelerinden farklı olarak ilahiyat fakültelerinin bizzat kendi bünyesinde bütünleştirilmiş bir programla formasyon verilmesi sağlanmalıdır.

3- Tek bir programla toplumun tüm ihtiyaçlarına yönelik insan yetiştirilmesi hedefleyen bir ilahiyat programından ziyade çeşitlendirilmiş ve ihtisaslaştırılmış bir program anlayışıyla yüksek din eğitimi yeniden yapılandırılmalıdır. Bu yapılandırmada ilahiyat fakültelerinin kaynaklık ettiği temel eğitim, ortaöğretim DKAB, seçmeli din dersleri, İHL meslek dersleri, yaygın din hizmetleri, manevi danışmanlık ve rehberlik alanlarının kendine has özellikleri göz önünde bulundurulmalıdır.

Hükümetin eğitim politikalarını iyileştirmeye yönelik attığı adımlar doğrultusunda din eğitimi alanında elde edilen kazanımların etkili olması için nitelikli öğretmen yetiştirilmesi hayati bir öneme sahiptir. Bu nedenle nihai bir çözüm için, "çok programlı ilahiyat modelleri"nin bütün yönleriyle bilimsel platformlarda tartışılarak ilahiyat fakültelerinin yeniden yapılandırılmasına acilen ihtiyaç vardır.

02.05.2014